

Соња Аџанасијевић

ВЛАСНИШТВО НАД ТИШИНОМ

Помислих да је оно што управо имам пред очима – савршенство.

Узани ходник музичке школе полако се испуњава децом и родитељима. Врата учионица отварају се и затварају. С времена на време, појави се покоја професорица, скромно одевена, уредне фризуре, смиреног лица. Да ли је музика та која, спирајући немире, чисти душу и постиже тај спокој на лицу? Дебељушкасти дечак црне косе и јаких обрва, са флаутом у рукама, кроз полушапат говори једној од професорица да би морао још једанпут да проба. Она одобри климнувши главом, дечак отвори једна од оних врата и нестане.

Спремао се јавни час. Кроз широм отворена врата сале у којој ће се одржати мали концерт, допире трака сунчеве светлости косо се спуштајући преко великог црног пијанина, окрзнувши му само кров. Трака светла зауставља се на пару малих ружичастих патика. Пијанино делује као цар. И као да му се управо спремају некакве почести. Постављен је на средини просторије, јер му ниједно друго место и не би пристајало. Ћошак? – никако! Таман посла ставити велики концертни, моћни, блиставоцрни пијанино у ћошак. Таман посла.

А ружичасте патике? Да не заборавимо мале ружичасте патике. Припадају девојчици старој две-три године која стоји наслоњена на зид. Има дугачку, бујну и сјајну косу која се елегантно слива у две кике. Девојчица невешто, и са доста сувишних покрета – тако се улази у

живот, а излази без и једног – одвија чоколадицу. Вапим за тим да изговорим – одвија сасвим малу, минијатурну чоколадицу! Јер, господо лингвисти, у питању је чоколадица димензије 2 пута 1 цм, врло танка, толико да се трећа димензија може и занемарити. И та чоколадна мрвица има свој станиол и омот у пуном колору, сличицу, можда и натпис. Неко се једноставно роди срећан, одмах има све. Као наша чоколадица. Без обзира на оне сувишне покрете, девојчица одвија слаткиш стрпљиво и сталожено. Не тражи помоћ ни од оца ни од старије сестре који седе преко пута ње и причају – сасвим тихо. Да *нешто* не поремете. И остали људи ћуте или шапућу. Нешто се у ваздуху створило – у том ходнику, око пијанина, поред завеса које спокојно висе преко затворених прозора, савршено распоређених набора. Нешто драгоцено. Девојчица коју очигледно чека наступ, с времена на време обрише дланове о хаљиницу. Онда се зачу флаута. У почетку као тихо цвилење. Баш као да нека девојка, у даљини, осамљена у ћошку, који њој, уцвеленој, сасвим приличи – обуздава сузе. Покушава да угуши своју љубавну бол. Чучи у ћошку и цвили. Затим звуци постадоше дужи, гласнији, сигурнији, полако освајајући читав простор, као да, коначно, ону почетну бол управо савладаше. Сада већ много зрелији, уситнише се разиграно и ведро. Јато птичица испуни читаву зграду. Цвркулотраја. Добих жељу да отворим врата и провирим у учионицу у коју је малочас отишао дечак да још једном проба своју свирку, како бих се уверила да неком чаролијом није дозвоао птичице. Спустио флауту на сто, завалио се у столицу, зажмурио и ужива. Док птичице лете око његове главе и цвркућу. Јер, да подсетимо, дечак је дебелушкаст, а они знају да буду малчице лењи. Малчице. Девојчица у ружичастим патикама поједе последњу честицу мрвичасте чоколаде. Око усана се задржа неколико смеђих мрља. Флаута утихну. *Изволише*, рече једна од професорица. Родитељи и деца учесници кренуше да улазе у салу. Мирис инструмената тренутно потисну све друго. Људи поседаше, у тишини, деца на посебне столице, бочно. Иза пијанина, на једном сталку, стоји биста Биничког.

Смирене завесе, спокојно лице Биничког, мирис инструмената, хлад који она трака сунчеве светлости пробада као Аморова стрела, изазивајући чежњу, неодредиву, неизрециву, тек чежњу – све то као да је неко брижно изрежирао, а није. Само се дешава.

Професорица ненашминканог, ситног лица правилних црта, скупљене косе, у равним ципелама, у кошуљи закопчаној до грла, у широкој сукњи која прекрива колена – дубоко потиснуте путености – једним елегантним покретом руке отвара поклопац на пијанину како би ослободила звук, и поставља држаче. Бела, нежна шака на глаткој, црној *кожи* пијанина. Додир је кратак, али присан. Подигавши тај поклопац, баш као да раскопча фрак клавиру. И не само што га јавно разго-

лићује – јер нешто је требало ослободити, као што је то морала да учини и она девојка са својом љубавном боли – већ се професорица и нагиње над црним мужевним пијанином, док јој лежерни рукав кошуље начас откри нежни пазух, а широка сукња обресе лепо заобљене задњице. Мале задњице.

Већ је ово *била* музика. Могло је са тим да се и заврши. Бинички, завесе, хлад, сунчева стрела, мирис инструмената, деца уредно одевена и умивена, ознојених дланова од треме, узбуђени родитељи, раскомоћени пијанино, бела рука на блиставоцрној *кожи* инструмента. Помислих да је оно што управо имам пред очима – савршенство.

Старија професорица са наочарима најави првог учесника. Девојчица која је чаврљала са оцем кроз полушапат да *нешто* не поремети, устаде и приђе пијанину. И поклони се. Последњи пут обресе дланове о жуту хаљиницу валовитих рубова опшивених златним концем. И седе. Неколико секунди потраја тишина. Густа, обилно зачињена. Њена тишина. И Бинички је сада њен, завесе су непомичне, али као да ће се сваки час и оне дубоко поклонити, мирис инструмената чили. И он уступа место звуку који се очекује. И клавир чека. Отмен и стрпљив. Отац држи у крилу девојчицу усана умрљаних од чоколаде. Ружичасте патике лебде над подом. Сунчева светлост провлачи се међу ципелама посетилаца и тражи их. Отац напет гледа. Укочен, нем од узбуђења. Као да нешто велико, судбинско зависи од свирања девојчице. И кренуше прсти, ситни прсти по клавијатури, и ситне сузе у очима оца заблесташе на сунчевој светлости која се, како већ казасмо, шуњала ту трагајући за малим ружичастим патикама. Сузе је спазила случајно. Чу се понеки уштинуту звук, понеки пренагљен, неки прегласан као да киши, неки пак све тиши, као да жедни, али пијанино не замера. Ко би рекао, онаква звер! Не само да не замера, већ негде дубоко, у својој души, те дрхтураве звуке умирује, а оне слабапне напаја, па се из његових разголићених прса шири звук сасвим достојанствен. Сасвим. Диверноова етида број 1. Девојчица је све сигурнија. Звук постаје готово величанствен. Рубови жуте хаљине трепере и цакле се на сунцу, те би онај ко малочас није приметио златни конац, могао помислити да их тог часа опшива Сунце – лично. У ритму. Из хаљине вире вретенасти листови, жуте сокне и златне ципеле. Може се замислити орман девојчице који је оставила у нереду тражећи шта да обуче за први јавни час клавира. Наравно, то мора бити нешто најлепше. Нешто чаробно. Разбацана гардероба, отворена бочица парфема, чешаљ и сјај за усне на комоди пред огледалом, пијанино са отвореним ногама по себи, који делује као младунче оне добре црне звери; све те ствари у тишини чекају њу. Удаљени поглед открио би нам разиграног жутог лептира на огромном црном цвету. На лицу оца осмех. И онда аплауз, као ломљење тишине. Јер, оно дотад – та композиција, није реметила тишину већ ју је испуњавала. Попуњавала место које јој је та тишина лично ослобађала, и то само

за њу. Али, добро. Аплауз је обавезан. И, мада делује као громогласно, *ој-шиенародно* рушење нечега што је неко дотад брижно стварао, чини се да му се чак ни строги Бинички не противи. Затим наклон. Девојчица одлази у публику и седа поред оца. Раздрагана. Баш као да је учинила нешто врло велико. *И јесте велико*, подржава је Бинички. Сестра је љуби у образ. Мала чоколадна мрља остаје на поруменелом образу.

Професорица, она која је раскомотила пијанино, најављује следећег учесника и спушта поклопац на инструменту. Устаје дебелушкасти дечак са флаутом, јаким обрва. Професорица седа за клавир и, наместивши столицу, умирује руке. У том часу руке личе на два одвојена бића у блиском сродству са пијанином. Сада ће он моћи да се опусти, јер ће се њиме позабавити искусни прсти. Након кратког наклона, дечак подиже руке и прислања флауту уз усне, погледа упереног у ноте на сталку. Професорица гледа у дечака чекајући знак. Она концентрована тишина, још јача него малочас, јер дечак је доста старији, од њега сви очекују више – створи се поново. Сада његова тишина. Дискретним покретом главе дечак даде знак професорици и она поче да свира. Убрзо се огласи и флаута. Чу се оно исто цвиљење, али му овога пута клавирска пратња додаде и још мало озбиљности и достојанства, те поверовасмо да је у питању заиста велика љубавна бол. Али, дођоше на ред и они отегнути звуци, зрелији и мудрији, а затим и они ситни, разиграни који су носили радост. Чисту радост. Безразложну, необјашњиву, неусиљену. Тек, радост. Поново уследи аплауз, али дечак се не врати на место. Свираће још нешто. Окрену лист на нотама и прислони флауту уснама. Али, као и малопре, не поче одмах. Кап по кап оне исте тишине навирала је од сваког посетиоца ка њему. Беше то право богатство: власништво над тишином! Ћути и девојчица која је малочас појела мрвичасту чоколаду. Професорица за клавиром чека на знак.

И онда, изненада, неки гласан, метални, распевани звук лишен сваког смисла, огласи се из ћошка улетевши у ваздушни простор као уљез. Устаде жена са мобилним телефоном у руци и мирним корацима напусти салу. Пустила је да справа безумно понавља мелодију. *Пустила је*. Дечак са флаутом преврну очима и заврте главом. Уздахну и сачека да госпођа изађе. Флаута започе своју мелодију, али су се из ходника чуле речи. Чуле су се људске речи које су, шта год значиле, и чије год биле – у том часу *све квариле*, тако да се могло очекивати да сам Бинички из бронзе завапи и прокуне цео људски род што је уопште проговорио. Што је уопште икада проговорио. *У музичкој школи, је л' чујеш? у музичкој сам, окееј, окееј, јавићу ти се, чуло се*. Толико од речи. Док је флаута цвилела. После неколико секунди, дама уђе у салу. Док се истим, мирним корацима враћала на своје место – мирним, наравно, па шта? ово је само један јавни час каквих је неколико у години, није прави концерт, и ово су деца, а не прави уметници – један

дебели прамен црвено-наранџасте косе, високо подигнуте крупном пластичном шналом, подрхтавао је над њеном главом као креста. Из уске црне сукње кишило је неукроћено сало и тресло се док је газила тешким стопалима у сандалама игличастих потпетица. Гардероба је била вечерња. Села је настављујући да одудара и штрчи, са крестом на глави, држећи у руци претећу справу од метала и пластике. То што справа тренутно ћути, то не значи ништа. У ваздуху виси потпуна увереност, свачија, *ојшћенародна* увереност да справа *није* искључена. Да ли ће се поново огласити, ствар је пуке случајности. Ствар је воље њених пријатеља. Дечаков наступ и читав јавни час зависи од господе у бек-стејџу. Госпођа са крестом и претећом справицом толико је гротескна, у односу на окружење, да делује као нацртана, измишљена, убачена у салу као лик неке приче из пера смелог аутора лошег укуса. Зар овде, пишче? И не само што је измислиш, већ јој и у руке ставиш тај предмет као натемпирану бомбу. Зашто, пишче? Вади даму одавде и метни је у неку другу причу!

Не вреди, госпођа са крестом истрајава на столици. Сувише стварна. А онда лагано, око ове прилике, кап по кап избија као влага – језа. Шта још може да учини ово гротескно биће? Ако је могла да отме дечаку власништво над оном драгоценом, јединственом тишином, могла би да му отме и флауту. Учиниће то уколико јој се композиција не допада. Прићи ће му, бодући итисон игличастим штиклама, истргнуће му из руку инструмент и баћиће га на под, а затим пробати да га згази. Забиће штиклу у једну од рупица и наставиће да вуче флауту за собом, по поду, док се буде обрачунавала са осталима који јој нису симпатични. Може и Биничког да сруши на под. Зато што је нервира. Може да приђе свом детету, мада се не да наслутити које је њено – у групи деце која чекају свој ред, бришући повремено дланове, шћућурена једно поред другог, чистих коса, опраних ушију, подрезаних ноктију. Пуше се од узбуђења, миришљави и шарени као врући колачи. Може та прилика да зграби за руку једно од њих, такво румено и топло, успут га и загребе по надланици надограђеним љубичастим ноктима, и посади га на столицу поред клавира. *Свирај!*, загремеће, а заве-се ће се ускомешати. *Нећеи, вала, ти бићи йоследњи!* Бинички би тада изашао из бронзе и још једанпут јавно умро.

Све може та прилика. То је ствар њене воље. Наступ дечака са флаутом, и читав јавни час зависи од воље жене са крестом. Та, то је само један јавни час, каквих је много у години. И то су деца, нису прави уметници. *Прави су, йрави*, мрмља себи у браду Бинички, већ уморан. *И ово је велики кониертй*, додаје.

Не вреди, прилика штрчи, узнемирава. Сувише стварна.

А све је било савршено. *Било*. Заједно са чоколадном мрљом на образу девојчице.